

Temat : Zabiegi specjalne i sanitarne. Dekontaminacja

1. Zabiegi specjalne (Zabiegi specjalne to zespół czynności polegających na usuwaniu pyłów promieniotwórczych, substancji chemicznych i biologicznych z powierzchni maszyn, sprzętu i wyposażenia otaczających człowieka w celu maksymalnego ograniczenia szkodliwego wpływu substancji i pyłów na organizm człowieka oraz umożliwienie szybkiego powrotu do normalnego trybu życia. Czyli zminimalizowanie skutków użycia Broni Masowego Rażenia.

a) **dezaktywacja** – usunięcie pyłu promieniotwórczego ze skażonych powierzchni

- *metoda mechaniczna*: zmiatanie, trzepanie, zeszkrobwanie, zdejmowanie lub izolowanie warstwy skażonej

- *metoda fizykochemiczna*: odzież trzepiemy lub omiatamy i pierzemy w detergentach, powierzchnie pokryte farbą olejną zmywamy benzyną lub naftą, smar myjemy wodą ze środkiem myjącym, asfalt, kostkę, budynki zmywamy sprzętem strażackim, maszyny, samochody i urządzenia zmywamy wodą z detergentem

b) **dezynfekcja** - niszczenie drobnoustrojów chorobotwórczych

- *metoda chemiczna*: roztwory dezynfekujące: formaldehyd, lizol, naftalizol, fenol i inne

- *metoda fizyczna*: wysoka temperatura, promieniowanie ultrafioletowe, stosowanie pary wodnej pod wysokim ciśnieniem

c) **odkażanie** - proces usuwania zw. chemicznych, czyli neutralizacja lub zmniejszenie szkodliwości działania BŚT (Bojowego Środka Trującego)

- *metoda chemiczna*: używanie odkażalników, które wchodzi w reakcję z BŚT np. chloroamina B., podchloryn wapnia, wapno chlorowane, soda kaustyczna, dwuchloroaminy b lub T

- *metoda mechaniczna*: zmiatanie, ścieranie, zdejmowanie lub odizolowanie warstwy skażonej,

- *metoda fizykochemiczna*: zmywanie BŚT środkami odkażającymi i chemicznymi, rozpuszczalniki: ropa naftowa, benzyna, aceton, alkohol etylowy, czterochlorek węgla.

2. Zabiegi sanitarne: to czynności mające na celu usuwanie pyłków promieniotwórczych, związków chemicznych i bakteriologicznych z ciała człowieka

a) **zabiegi częściowe** - wykonywane natychmiast po skażeniu, za pomocą indywidualnego pakietu przeciwchemicznego (IPP) lub środków podręcznych – nieskażoną wodą, śniegiem

b) **zabiegi całkowite** - polegają na umyciu całego ciała ciepłą wodą z mydłem. Przeprowadza się je w łaźniach lub specjalnie zorganizowanych zespołach urządzeń specjalnych, w których działają punkty zabiegów sanitarnych (PZSan.) i punkty odkażania odzieży (POO). Miejsce zabiegów w PZSan. dzieli się na część brudną i czystą. W części brudnej znajduje się rozbieralnia, w której odbywa się kontrola dozymetryczna oraz sortowanie i przygotowanie do dezynfekcji ubrań i bielizny. Stąd przesyła się je do POO. Osoby poddane zabiegom, dwu- lub trzykrotnie myją gorącą wodą i mydłem kolejno: ręce, głowę, twarz, szyję

oraz pozostałe części ciała, przechodzą do czystej części zespołu urządzeń specjalnych i po ponownej kontroli dozymetrycznej otrzymują odkażoną (dezaktywowaną) odzież.

3. Dekontaminacja - proces polegający na usunięciu substancji szkodliwej (chemikaliów, materiałów radioaktywnych czynników biologicznych), która zagraża życiu lub zdrowiu ludzi poprzez kontakt bezpośredni lub używane sprzęty. Dekontaminacji poddawani są zarazem ludzie, zwierzęta, jak i środowisko nieożywione (infrastruktura itd.). Pojęcie dekontaminacji łączy w sobie pojęcia zabiegów specjalnych i sanitarnych.

4. Podział rejonu porażenia :

1. **Strefa CZERWONA (GORĄCA)** - otacza bezpośrednie miejsce zdarzenia gdzie dochodzi do skażenia pierwotnego. W niej nie wykonuje się żadnych zabiegów dekontaminacji oprócz ewakuacji.
2. **Strefa ŻÓŁTA (CIEPŁA)** - w której przeprowadza się dekontaminację oraz proste zabiegi medyczne np. udrożnienie dróg oddechowych, założenie dużego wkłucia itp.
3. **Strefa ZIELONA (ZIMNA)** - w której zlokalizowane są źródła pomocy m.in. pełne zabiegi medyczne.

5. Organizacja dekontaminacji osób porażonych.

Etap I : zdjęć z poszkodowanego odzież, biżuterię i buty; rzeczy zabezpieczyć w specjalnych workach i pozostawić w strefie skażenia zgodnie z procedurą przewidzianą dla substancji niebezpiecznych; zanieczyszczeń stałych nie wolno usuwać przy pomocy szczotek lub innych narzędzi; zanieczyszczenia w postaci cieczy można próbować delikatnie usunąć za pomocą tamponu, chusteczki itp.

Etap II : miejsce skażone umyć dużą ilością letniej wody pod łagodnym ciśnieniem (zwrócić szczególną uwagę na fałdy skóry, okolice pach, pachwin i na stopy, zmywać wodą od głowy w kierunku stóp); w przypadku substancji nieznanych lub substancji nierozpuszczalnych w wodzie można użyć delikatnych detergentów (mydło szare); nie używać żadnych substancji chemicznych do dekontaminacji skóry błon śluzowych; w przypadku podejrzenia skażenia oczu należy ewentualnie usunąć szkła kontaktowe i przemywać oczy wodą.

IPP (Indywidualny Pakiet Przeciwichemiczny) - krople BŚT usuwa się wacikiem, przekłuwają się małe ciemne naczynko i jego zawartością przeciera się miejsca skażone ok. 2 min, zgnieść jasne naczynko aby pękła ampułka znajdująca się w nim i dokładnie wymieszać i także odkażać miejsca skażone lub sprzęt, przy duszności, bólach gardła, nosa przetłamać fiolkę nie wyjmując jej z jedwabnego pokrowca i wdychać.

ZADANIE DOMOWE –do słowniczka : dezynsekcja, deratyzacja